

Przeliczniki ilościowe

Tony na litry

Dla produktów LPG normy określają przedziały gęstości, jakie należy przyjąć do obliczeń. Skomplikuje to nieco sprawę, dlatego przeliczanie ilościowe dla zastanie to przedstawione według następującego szablonu:

- jednostki i wartości,
- wzory do przeliczeń,
- przykład przeliczenia,

Wzór podstawowy do przeliczeń: $p=m/V$

m - masa (w próżni)[kg],

v - objętość [m³],

p - gęstość (masy), masa objętościowa [kg/m³]

PRZELICZANIE MASY I OBJĘTOŚCI

METODA MASOWA (mt vac, kg vac)

Najpowszechniej stosowaną z metod rozliczeń ilościowych ciekłych produktów naftowych w Polsce, oparta jest na określenie masy produktu w oparciu o pomiar jego objętości obserwowanej Vt (np. zmierzonej w zbiorniku lądowym lub wskazanej przez przepływomierz) i gęstości obserwowanej dt. Uzyskany wynik, czyli Masa („Masa w próżni”), jest wielkością niezależną od warunków zewnętrznych (takich jak siła wyporu powietrza, wartość lokalnego przyspieszenia ziemskiego, itp.).

METODA WAGOWA (mt air, kg air)

Powszechnie stosowana jest metoda rozliczeń ilościowych ciekłych produktów naftowych w Polsce. Oparta jest o określenie wagi netto produktu (poprzez ważenie brutto/tara na legalizowanych wagach kolejowych lub samochodowych) załadowanego/wyładowanego do/z cystern kolejowych lub samochodowych. Uzyskany wynik, czyli wynik ważenia („waga”, „ciężar w powietrzu”, „masa w powietrzu”), jest wielkością zależną od warunków zewnętrznych (takich jak siła wyporu powietrza, wartość lokalnego przyspieszenia ziemskiego, itp.). Jest wynikiem działania dwóch sił na każdą substancję poddawaną ważeniu: siły ciężkości (zgodnie ze wzorem Newtona $F = m \times g$) oraz siły wyporu powietrza (zgodnie z prawem Archimedes’a).

Siła oddziaływająca na wagę jest wypadkową tych dwóch sił.

Wynik ważenia jest zatem zawsze mniejszy (liczbowo) od masy („waga mniejsza od masy”).

Zależność pomiędzy masą a wynikiem ważenia („masą a wagą”)

Do wzajemnych przeliczeń masy M i wyniku ważenia WT_{air} stosuje się współczynniki (faktory) przeliczeniowe z Tabeli 56 (opublikowanej przez American Petroleum Institute) i wymienionej w normie PN-ISO 91-1:

$M(\text{masa}) = WT_{air} \times \text{faktor (współczynnik z Tabeli 56 API waga} \rightarrow \text{masa)}$

$WT_{air} = M(\text{masa}) \times \text{faktor (współczynnik z Tabeli 56 API masa} \rightarrow \text{waga)}$

Fragment tabeli 56 wg API dla LPG

Gęstość / 15°C [kg/dm ³]	Współczynnik waga->masa
0,5000 - 0,5191	1,00225
0,5192 - 0,5421	1,00215
0,5422 - 0,5673	1,00205
0,5674 - 0,5950	1,00195
0,5951 - 0,6255	1,00185